

انسان همواره در تکاپو و دست‌یابی به راهی برای رسیدن به حقیقت وجودی خود به دنبال کسب تجربیات جدید و سازنده در دریای بیکران زندگی شناور است. تکاپویی که جز انسان‌های حقیقی برای غیر دست‌نیافتنی است. اما هر یک از ما در جستجوی راهی برای رسیدن به آن حقیقت تلاش می‌کنیم که بتوانیم کوچه‌راهی به سوی آن باز کنیم. همان طوری که بسیاری از انسان‌ها این راهها را رفته و البته موفق هم بوده‌اند. بزرگانی چون فردوسی، مولوی، خیام، سنایی و ... هر یک گذرگاهی برای عبور ما گشوده‌اند. یکی از این بزرگان علم و ادب حکیم ابوالقاسم فردوسی است که در کتاب شاهنامه، علاوه بر نظم داستان‌های اسطوره‌ای و تاریخی، به بیان مسائل مهم اخلاقی، اعم از فضایل و رذایل، پرداخته است و این منظومه‌ی عظیم ادب فارسی را در خور توجه و اهمیت بیشتر قرار داده است. دین‌داری، خردورزی و اخلاق سه محور اصلی و هدف او در رسیدن انسان به اوج خواسته‌ها و آرمان‌های بشری و بنای مدینه‌ی فاضله را، تشکیل می‌دهند. شرم و آزرَم یکی از خصایل و صفاتی است که صاحبان این فضایل در شاهنامه اعم از شاهان، درباریان، پهلوانان و عامه از آن بهره‌مند هستند.

فردوسی در فراز و نشیب داستان‌هایش به ستایش صاحبان شرم و نکوهش بی‌شرمان پرداخته است. شرم از خدا، شرم از شاهان، شرم پهلوانان و بزرگان، شرم مردم عامه، زنان، فرستادگان و ... از مواردی است که در این تحقیق بررسی و تحلیل گردیده است.

کلیدواژه‌ها: مکارم اخلاقی، رذایل اخلاقی، شرم، آزرَم، علایم شرم، علایم بی‌شرمی، بی‌آزرَمی، نکوهش بی‌شرمی، ستایش شرم، شاهنامه، فردوسی